

LATVIEŠU FONDAM

Lūgums sēklas naudas piešķirumam latviešu valodas fonoloģijas materiālu sagatavošanai.

Projekta vajadzība.

Mācot valodas, apzināties, ka labam valodas pratējam jāapgūst sešas valodas sistēmas: fonoloģiskā, resp., prasme izrunāt valodas skaņas, skaņu kombinācijas un mutācijas, vārdu, vārdkopu, teikumu un paragrafu intonācijas; morfoloģiskā, resp., prasme kombināt vārdu sastāvdaļas, atvasinājuma piedēkļus, lokāmās galotnes; sintaktiskā, resp., prasme vārdus ar attiecīgajiem piedēkļiem un galotnēm savienot attiecīgai valodai raksturīgās vārdkopās un teikumos; leksiskā, resp., vārdu krājums; semantiskā, resp., zināšanas par vārdu, vārdkopu un teikumu nozīmēm, par frazeoloģismiem; un visbeidzot rakstības. Latviešu skolās parasti koncentrējamies uz pēdējām piecām, fonoloģisko sistēmu atstājot stipri vien novārtā. Rezultātā ārpus Latvijas dzīvojošie bērni un jaunieši bieži piesavinās mītnes zemju valodu izrunas īpatnības, un viņu runas valoda izklausās nedabīga, pat kroplīga nereti arī tad, kad tie samērā labi apguvuši pārējās valodas sistēmas.

Šis stāvoklis būtu novēršams vai vismaz krietni uzlabojams ar sistematisku fonoloģijas (izrunas) mācīšanu latviešu skolās, varbūt arī ģimenēs. Tas tomēr netiek darīts galvenokārt piemērotu mācību materiālu trūkuma dēļ.

Rietummičiganas universitātes latviešu studiju programmā esam mācījuši latviešu valodas fonoloģiju jau septiņus gadus. Arī šeit mums bijis jāsastopas ar mācību materiālu trūkumu, tādēļ esam sākuši tādus gatavot paši. Tā kā mūsu mācību spēki strādā pilnu un - biežāk - pārpilnu slodzi nevien mācot kursus, bet arī vākdami, kārtodami tiem visiem mācību vielu (jo mācību grāmatu nav nevienam no šiem kursiem), fonoloģijas materiālu gatavošana virzās uz priekšu lēni. Starplaikā tādus ir pieprasījušas vairākas latviešu skolas, arī vasaras vidusskola Kursā. Esam devuši prasītājiem šo to no jau sagatavotās vielas, kas diemžēl joprojām ir nepilnīga, līdz galam neizstrādāta, neparocīgā formātā, un allaž esam spiesti aizrādīt, ka tā lietojama tikai speciālistam, kas pats var vielu papildināt un izskaidrot. Redzam, ka ir nepieciešams radīt apstākļus pāris cilvēku intensīvam dažu mēnešu darbam, lai sagatavotu pārskatāmus, informatīvus, ilustratīvus fonoloģijas mācību materiālus, kas būtu piemērojami kā pamatskolām, tā vidusskolām, tā universitātes kursiem, tā pašmācībai. Šim nolūkam esam izstrādājuši projektu, ko ar minimālu materiālu atbalstu varētu veikt līdz nākamā mācību gada sākumam.

Projekta apraksts

Fonoloģijas materiāli sagatavojami publicēšanai piemērotā formātā. Tajos tiktu iekļauti:

- 1) teorētiskais teksts, parādot un izskaidrojot latviešu valodas fonoloģisko sistēmu, un kontrastējot to ar angļu valodas fonoloģisko sistēmu;
- 2) ilustratīvi materiāli: piemēri, tabulas;
- 3) izrunas vingrinājumi;
- 4) skaņu laboratorijas vingrinājumi: skaņu kasetes līdz ar drukātu tekstu divos komplektos--vienu piemērotu studentiem un vidusskolniekiem, otru pamatskolniekiem;
- 5) fonoloģisko terminu glosārijs;
- 6) latviešu-angļu un angļu-latviešu fonoloģiskās terminoloģijas vārdnīca.

Paredzams ap 150 lappušu teksta un 20 (10x2) kasešu.

Materiāla palīdzība vajadzīga

- 1) pašreizējo teorētisko tekstu rediģēšanai, trūkstošo uzrakstīšanai, glosārija un vārdnīcas sakārtošanai (ap 200 darba stundu)
- 2) laboratorijas vingrinājumu pārstrādāšanai un jaunu sagatavošanai, un to ieskaņošanai (ap 120 darba stundu)
- 3) tekstu pārrakstīšanai (ap 100 darba stundu)
- 4) manuskripta iekārtošanai (ap 40 darba stundu)
- 5) tiešiem izdevumiem
datora irēšanai
kasešu iegādei
u.t.t.

Darba veicēji

Rietummičiganas universitātes latviešu studiju programmas mācību spēki - Lalita Muižniece un Antra Šmidčena, studente Liene Ozola un citi.

Darbu iecerēts paveikt līdz 1988. gada septembrim.

Projekta veikšanai lūdzamono Latviešu Fonda \$ 2,800 piešķirumu.

Lalita Muižniece

Lalita Muižniece
Projekta vadītāja

1987. gada 4. novembrī

2318 Gull Rd.
Kalamazoo, MI 49001
tel. (616)345-4211